

2. Biblioteker og arkiver.

2.01. Rigsbibliotekarembetet, Det kongelige Bibliotek, Universitetsbiblioteket, Udvekslingsinstituttet og Forskningsbibliotekernes Fællesråd.

Rigsbibliotekarembetet er centralorgan for Danmarks videnskabelige og faglige biblioteker (forskningsbiblioteker) såvel indadtil som i forhold til udlandet. Rigsbibliotekarembetet varetager en række fællesforanstaltninger for alle forskningsbiblioteker, således udgivelsen af den årlige katalog over ca. 140 bibliotekers tilvækst. Rigsbibliotekaren er formand for det i 1970 oprettede Forskningsbibliotekernes Fællesråd, som er planlæggende og rådgivende for hele det videnskabelige og faglige biblioteksvæsens område, og som varetager samarbejdet mellem de videnskabelige og faglige biblioteker og andre myndigheder, der behandler spørgsmål af væsentlig betydning for det videnskabelige og faglige biblioteksvæsen. Under Fællesrådet er etableret et kontor til varetagelse af udviklingsarbejde vedrørende anvendelsen af elektronisk databehandling i forskningsbiblioteker. Under Rigsbibliotekarembetet sorterer i øvrigt ledelsen af de nedenfor nævnte institutioner.

Det kongelige Bibliotek og Universitetsbiblioteket, der enten direkte eller via landets folkebiblioteker er til rådighed for hele landet, virker i forening som bibliotek, dokumentations- og informationscenter for Københavns Universitet, således at Det kongelige Bibliotek er hovedbibliotek for de humanistiske videnskaber og samfundsvidenskaberne, medens Universitetsbibliotekets 2. afdeling er hovedbibliotek for de medicinske og naturvidenskabelige fag. Endvidere er Det kongelige Bibliotek og Universitetsbibliotekets 2. afdeling landets hovedfagbiblioteker inden for de samme fagområder. Universitetsbibliotekets 1. afdeling og dets i 1978 ibrugtagne filial i Københavns Universitet, Amager, er et humanistisk orienteringsbibliotek og studenterbibliotek samt avisbibliotek. Endvidere varetages under Rigsbibliotekarembetet det biblioteksmæssige arbejde på 77 institut- og laboratoriebiblioteker under Københavns Universitet, Nationalmuseet, Det kgl. danske Musikkonservatorium, det nordiske Asieninstitut, Rigshospitalet m. v. i en række tilfælde ved udstationering af personale fra Det kongelige Bibliotek og Universitetsbiblioteket. Det kongelige Bibliotek er desuden landets nationalbibliotek, som modtager al dansk litteratur (bøger, tidsskrifter, aviser og »småtryk«) gennem pligtaflevering, jfr. L 160 1927, ligesom det systematisk indsamler breve, manuskripter, optegnelser m. v. fra danske forfattere, videnskabsmænd og andre kulturpersonligheder; til bibliotekets billedsamling erhverves navnlig dansk materiale i form af portrætter, topografiske og historiske blade. Biblioteket har endvidere landets største samling af danske og udenlandske musikaler, en meget stor samling orientalske håndskrifter og bøger samt ligeledes som en særlig afdeling, et af verdens største judaistiske biblioteker. Yderligere varetager biblioteket funktionen som landets bogmuseum, og dets kontakt- og oplysningsafdeling arrangerer bl. a. udstillinger i biblioteket samt i andre danske og udenlandske institutioner, ligesom man udsender vandrestillinger til folkebiblioteker, skoler m. v. Bibliotekets nationalbiografiske afdeling udarbejder og udgiver en række bidrag til dansk bibliografi. Biblioteket er depotbibliotek for alle publikationer fra internationale organisationer, FN, UNESCO, EF etc. Det kongelige Bibliotek har siden 1976 som det af UNESCO udpegede nationale center deltaget i ISDS (International Serials Data System), hvis formål er en dataregistring af samtlige tidsskrifter. Udvekslingsinstituttet er centralinstans for udvekslingen af videnskabelige og litterære skrifter mellem Danmark og udlandet, jfr. de i 1964 ratificerede UNESCO-konventioner om udveksling af officielle publikationer og om international udveksling af trykte skrifter. I finansåret 1977-78 er påbegyndt et udvidet projekterings- og udviklingsarbejde i edb-kontoret med henblik på en fælles edb-funktion for alle danske forskningsbiblioteker.

Det kongelige Bibliotek og Universitetsbibliotekets aktivitet belyses af følgende tal for anskaffelser og udlån af bøger m. v. Der er i tallene set bort fra litteratur modtaget af Det kongelige Bibliotek ved pligtaflevering (Danske Afdeling: 267 hyldemeter i 1977-78) og 206 hyldemeter i perioden 1. april til 31. december 1978) og fra den tilvækst, der er sket